

زشت و زیبا در شهر

تورا من

چشم در راهم!

مشارکت شهروندان در مدیریت فضای
سبز شهری به ایجاد فضاهای پویا و
متنوع برای تفریح، تفکر، و زندگی
شهری سالم کمک می کند.

N A R V A N

نشریه آموزشی، علمی و خبری
سازمان پارکها، فضای سبز و زیباسازی شهرداری قم

• NARVAN. No.21 • دی ماه ۱۴۰۲ •

همایش علمی
و کاملاً کاربردی

کوچه
یک نام و نشان است
که ره گم نکنی!!!

صبح
زیتون

کاشت ۱۰۰ هزار نهال زیتون
به یاد ۱۰۰ هزار شهید فلسطینی

همایش علمی

شهرهای حاشیه کویر معمولاً با محدودیت‌های آبی و تحولات اقلیمی روبه‌رو هستند. افزایش سطح سبز در این شهرها می‌تواند به بهبود مدیریت آب، کاهش گرمای شهری، و مقابله با تغییرات اقلیمی کمک کند. همچنین ایجاد فضای سبز مناسب، باعث جذب آلاینده‌های هوا، افزایش کیفیت هوا و کاهش آلودگی می‌شود. این امر نه تنها به سلامت افراد کمک می‌کند بلکه به زیبایی و کیفیت زندگی در شهرها نیز افزوده می‌شود. از سویی دیگر فضاهای سبز می‌توانند محیط زیست مناسبی برای حفظ تنوع زیستی فراهم کنند. ایجاد پارک‌ها، باغ‌ها و فضاهای سبز دیگر می‌تواند به حفظ گونه‌های محلی در این مناطق کمک کند. علاوه بر این توسعه فضای سبز می‌تواند فرصت‌های شغلی جدید ایجاد کند. مثلاً درخت‌کاری، طراحی و ساخت فضاهای سبز و حتی گردشگری مرتبط با فضاهای سبز می‌تواند به تحول در اقتصاد منطقه کمک کنند. شاید بدانید فضاهای سبز به عنوان مکان‌های عمومی برای افراد شهری و حاشیه‌ای به اشتراک گذاشته می‌شوند. این امکانات باعث افزایش تعاملات اجتماعی، افزایش سطح فعالیت فیزیکی و بهبود روحیه افراد می‌شوند. ایجاد فضاهای سبز به عنوان یک استراتژی در مدیریت پایدار منابع طبیعی می‌تواند به کاهش فشار بر منابع آبی و ارتقاء استفاده مؤثر از این منابع کمک کند. به طور کلی، برگزاری همایش با محوریت توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر، بهبود کیفیت زندگی، مدیریت پایدار منابع، مقابله با تحولات اقلیمی، و ایجاد شهرهای سبز و پایدار را ترویج می‌کند. بر همین اساس و با توجه به اهمیت توسعه و نگهداری از فضای سبز در شهرهای بزرگ و همچنین ضرورت مدیریت بهینه منابع آب برنامه‌ریزی به منظور برگزاری همایش ملی راهبردهای توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر

غنی‌سازی بوستان‌ها دغدغه امروز مدیریت شهری است

رئیس کمیسیون خدمات شهری شورای اسلامی شهر قم گفت: بوستان‌های زیادی در سطح شهر قم احداث کرده‌ایم و در نظر داریم به دنبال غنی‌سازی بوستان‌ها باشیم. سید مجتبی سبحانی ثابت اظهار کرد: مقالات رسیده به این همایش بسیار پر بار و قوی بود که امیدواریم اثرگذاری ویژه‌ای در پوشش گیاهی شهرها داشته باشد. وی با اشاره به اینکه تمام شئون زندگی در شهر در وضعیت شهرها اثرگذار است، افزود: برای حکمرانی مطلوب شاخص‌هایی از جمله حفظ و تربیت میراث معنوی، افزایش اختیارات و... مدنظر است. رئیس کمیسیون خدمات شهری و محیط‌زیست با بیان اینکه توسعه فضای سبز باید با زیورساخت‌های تاریخی و مذهبی شهر مرتبط باشد، خاطر نشان کرد: در کنار تلاش برای توسعه فضای سبز باید به دنبال توزیع عادلانه باشیم. وی با اشاره به اینکه تصمیم‌گیری‌ها باید در ابعاد مختلف شفاف باشد، تأکید کرد: امکان مشارکت شهروندان و ذی‌نفعان باید همواره وجود داشته باشد چراکه با مشارکت سرعت پیشرفت افزایش پیدا می‌کند. سبحانی ثابت با بیان اینکه افزایش مشارکت، حس مسئولیت اجتماعی را نیز افزایش می‌دهد، تصریح کرد: اگر مدیریت حکمرانی را از مردم جدا کنیم قطعاً در ادامه مسیر دچار مشکل خواهیم شد. وی با اشاره به اینکه تمام تلاش ما برای حفظ سلامت و امنیت شهروندان است، یادآور شد: با توسعه فضای سبز به دنبال توسعه نشاط اجتماعی شهروندان هستیم. عضو شورای اسلامی شهر قم با بیان اینکه در خصوص حکمرانی در عرصه شهری دو دیدگاه وجود دارد، ابراز کرد: دیدگاه نخست می‌گوید که تمام مدیریت به دست شهرداری است و دیدگاه دوم نیز می‌گوید که ترکیب شهرداری، بخش خصوصی و گروه‌های تخصصی مدیریت شهر را به دست دارند. وی با اشاره به اینکه شهرداری قم اقدامات متعددی از جمله پروژه‌های عمرانی را دنبال می‌کند، بیان کرد: در کنار تمام این اقدامات اما هر زمانی که بخواهند عملکرد شهرداری قم را مدنظر قرار بدهند از توسعه فضای سبز یاد می‌کنند در نتیجه فضای سبز در افزایش کارآمدی

طی چند سال اخیر کاهش ۵۰ درصدی مصرف آب شرب در فضای سبز شهر قم

شهری حساب می‌شود. وی افزود: شهر قم اقلیم گرم و خشکی دارد و به همین منظور توسعه فضای سبز برای زیست‌پذیری و افزایش مطلوبیت کیفیت هوای شهر ضروری است. شهردار قم به معضلاتی مانند کمبود بارندگی و افزایش گرد و غبار شهری اشاره و خاطر نشان کرد: در شهر قم نمی‌توانیم نسبت به توسعه فضای سبز بی‌تفاوت باشیم. وی با اشاره به اینکه شهر قم در گذشته ۶۷ درصد آب مورد نیاز فضای سبز از آب شرب تأمین می‌شد، اضافه کرد: این عدد اکنون به ۱۷ درصد رسیده است و همین میزان نیز در صورت تأمین چاه از سوی دستگاه متولی کاهش خواهد یافت. دکتر سقائیان‌نژاد گفت: بیش از ۷۵ درصد آب شرب در شهرها به پساب تبدیل می‌شود که در صورت مدیریت این منبع برای آبیاری فضای سبز می‌توان از معضلاتی همچون نشست زمین، بیابان‌زایی و فرسایش خاک جلوگیری کرد.

شهردار قم گفت: طی سال‌های اخیر میزان مصرف آب شرب در فضای سبز شهری از ۶۷ درصد به کمتر از ۱۷ درصد رسیده است. دکتر سید مرتضی سقائیان‌نژاد با اشاره به برگزاری همایش ملی «راهبردهای توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر» اظهار کرد: در شهر قم طی سال‌های گذشته سرانه فضای سبز از ۱۳/۸ به ۲۰/۸ رسیده است که به نوبه خود یک تحول بزرگ در امر محیط‌زیست

توسعه فضای سبز شهر قم الگویی برای کشور است

رئیس شورای اسلامی شهر قم گفت: در حوزه فضای سبز اشتراک تجربیات می‌تواند در مدیریت و توسعه فضای سبز در کشور کمک بسیار کرده و باید این همکاری‌ها بین شهرداری و جهاد کشاورزی نیز بیشتر شده و توسعه پیدا کند. محسن محرری در حاشیه نخستین همایش ملی توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر که در شهر قم برگزار شد، فضای سبز شهر قم را با توجه به اقلیم خشک و کمبود منابع آبی در کشور شاخص دانست و اظهار داشت: فضای سبز شهر قم با نگاهی علمی و عملکردی جهادی دنبال می‌شود و می‌تواند الگویی برای سایر شهرها کویری در کشور باشد. وی توسعه فضای سبز شهر قم را در چند سال گذشته مورد بررسی قرارداد و افزود: طی ۸ سال گذشته سرانه فضای سبز شهر قم از حدود ۱۳ متر به ازای هر نفر به بیش از ۲۱ متر مربع رسیده که این رشد در شهری با اقلیم و محدودیت منابع آبی بسیار کار بزرگی است و این افزایش سرانه چهره شهر را به کلی تغییر داده است. رئیس شورای اسلامی شهر قم یادآور شد: این توسعه چشم‌گیر فضای سبز با مطالعات علمی و انتخاب گونه‌های سازگار با اقلیم قم و از نوع مثمر بوده و مدیریت منابع آب و استفاده از پساب یکی از ویژگی‌های این کار جهادی است که نشان از تیم قوی و قدرتمند سازمان فضای سبز شهرداری قم در حوزه کار پژوهشی و کاربردی دارد. وی تأکید کرد: شهرهای حاشیه کویر می‌توانند از تجربیات تیم سازمان سیما منظر و فضای سبز شهرداری قم استفاده کرده و این اشتراک تجربیات می‌تواند در مدیریت و توسعه فضای سبز در کشور کمک بسیار کند، البته لازم به ذکر است برای رسیدن به موفقیت و کاهش آزمون‌وخطاها باید این همکاری‌ها بین شهرداری و جهاد کشاورزی نیز بیشتر شده و توسعه پیدا کند. محرری افزود: شهر قم با وجود تمام پیشرفت‌هایی که در حوزه فضای سبز داشته اما هنوز جای کار بسیاری دارد زیرا بعضی از مناطق پروژه در بافت هسته مرکزی شهر و بافت‌های قدیمی، به علت تراکم جمعیت و کمبود زمین و فضای مناسب و عدم امکان تملک به خاطر گرانی زمین و تبعات اجتماعی آن هنوز با شرایط مطلوب فاصله داشته و باید برای آن تدبیری اندیشیده شود.

بودجه ۸۵۰ میلیارد تومانی شهرداری برای توسعه و نگهداری از فضای سبز در سال ۱۴۰۲

است. وی با اشاره به اینکه در عرصه فضای سبز شهری طرح‌های مختلفی را با مرکز تحقیقات پیش می‌بریم، افزود: اساتیدی که در دانشگاه‌ها و مرکز تحقیقات هستند ظرفیت بسیار مطلوبی هستند. مدیرعامل سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری شهرداری قم با بیان اینکه زمانی در شهر قم اعلام می‌شد هیچ گونه گیاهی‌ای سازگار نیست، خاطر نشان کرد: در این راستا از سال ۱۳۹۴ یک اقدام علمی را در شهر قم آغاز کردیم و با استفاده از تجارب سایر شهرها و تیم تخصصی توانستیم چهره شهر را تغییر دهیم. وی با اشاره به اینکه شهردار قم در این زمینه عنایت ویژه‌ای داشتند، ادامه داد: اعضای شورای اسلامی شهر نیز در این مسیر همراه بودند. جوادیان با بیان اینکه امسال بودجه فضای سبز غیر از تملکات حدود ۸۵۰ میلیارد تومان است، تصریح کرد: در شهر قم حواشی کم است و هم‌سویی مدیران استان، استانداری، دستگاه قضائی، شورای اسلامی شهر و شهرداری قم موجب شده است اقدامات با سرعت پیش برود.

دبیر اجرایی نخستین همایش ملی راهبردهای توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر گفت: از سال ۱۳۹۴ یک اقدام علمی را در شهر قم آغاز کردیم و با استفاده از تجارب سایر شهرها و تیم تخصصی توانستیم چهره شهر را تغییر دهیم. پیام جوادیان در این همایش که در سالن همایش‌های دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه قم برگزار شد، اظهار کرد: هماهنگی و هم‌سویی دستگاه‌های اجرایی شهرداری قم با مرکز تحقیقات اتفاق مبارکی

جامعه علمی در حوزه فضای سبز پیشنهادات کاربردی ارائه دهند

نوشه با اشاره به بحران‌های موجود در حوزه فضای سبز، گفت: بحران‌هایی مانند تأمین آب و زمین در برخی از شهرها جدی‌تر از سایر شهرهاست و این قبیل همایشی می‌تواند موضوعات را به واقعیت نزدیک‌تر کرده و راهکارهای بهینه را ارائه دهد. وی عنوان کرد: درخواست ما از جامعه علمی این است که واقعیت‌های موجود در سطح شهرها را دقیق‌تر ببینند و پیشنهاداتی را ارائه دهند که کاربردی باشد.

در توسعه فضای سبز از پساب آب تصفیه شده و درختان شمر استفاده شود

روحی به دلیل کمبود این فضاها برای تفریح و استراحت به وجود می‌آید، لذا توجه به توسعه فضای سبز اهمیت زیادی دارد. مشاور وزیر اقتصاد و دارایی تصریح کرد: ما در دانشگاه قم با وجود اقلیم خشک شهر قم، فضای سبز خوبی را فراهم کردیم تا دانشجویان در یک فضای پرنشاط تحصیل کنند. وی ادامه داد: نکته قابل توجهی که در این دانشگاه به آن توجه شده و باید در تمام کشور که درگیر کم‌آبی هستیم نیز توجه قرار بگیرد، این است که ما در دانشگاه تصفیه فاضلاب را انجام داده و آبیاری فضای سبز از این آب انجام می‌شود تا در کنار توسعه فضای سبز مشکل کمبود آب را نیز مرتفع کنیم.

توسعه فضای سبز در قم و رسیدن به سرانه ۲۱ متر بسیار مطلوب است

می‌طلبد و مانند برفروبی در همدان یک کار بزرگ و سنگینی تلقی می‌شود. وی خاطر نشان کرد: اینکه در دمای ۵۰ درجه بالای صفر و در این هوای خشک بتوانند فضای سبز شادابی را حفظ کنند و گسترش دهند بسیار ارزشمند است. رئیس سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری همدان گفت: همان‌طور که شهردار قم فرمودند در چند سال اخیر این سرانه در فضای سبز به ۲۱ متر رسیده که بسیار قابل قبول و تعجب برانگیز است و چنین تحولی نیازمند تلاش فراوانی در زمینه فضای سبز است.

معاون شهرداری‌های سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها گفت: جامعه علمی واقعیت‌های موجود در سطح شهرها را دقیق‌تر ببینند و پیشنهاداتی را ارائه دهند که کاربردی باشد. سید سجاد انوشه معاون شهرداری‌های سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در حاشیه این همایش و در گفت‌وگو با خبرنگاران بیان کرد: موضوع هماهنگی و تعامل با دانشگاه‌ها در حوزه مدیریت شهری بسیار حائز اهمیت است؛ زیرا در حوزه مدیریت شهری شهرداری‌ها، قریب به ۳۰۰ خدمت به شهروندان به صورت مستقیم و غیرمستقیم ارائه می‌شود، از طرفی بضاعت شهرداری‌ها نیز هم به لحاظ کارشناسی و هم به لحاظ مدیریتی محدود است که می‌توان با هماهنگی با مراکز علمی و دانشگاه‌ها و با راهبردهایی که آنها در توسعه خدمتی برای ما ایجاد کنند، خدمات را توسعه دهیم. وی ادامه داد: این همایش در حوزه فضای سبز که حوزه مهمی است اما بعضاً مغفول می‌ماند توانسته است بسیار راهگشا باشد، زیرا همه مردم کشور خواه و ناخواه با حوزه فضای مواجه هستند و این خدمت یک خدمت‌گزینی نیست.

مشاور وزیر اقتصاد و دارایی گفت: با توجه به معضل کم‌آبی در کشور، در آبیاری فضای سبز از آب شرب استفاده نشود و در ضمن از درختان شمر برای توسعه این فضا استفاده شود. حجت‌الاسلام والمسلمین فراهانی فرد مشاور وزیر اقتصاد و دارایی و معاون پژوهش فناوری دانشگاه قم در حاشیه همایش در گفت‌وگو با خبرنگاران اظهار کرد: یکی از بحث‌هایی که در معاونت پژوهشی دانشگاه قم بر آن بسیار تأکید داریم، برگزاری نشست‌ها و همایش‌های ملی و بین‌المللی تخصصی است که به طور مرتب در دانشکده‌های دانشگاه قم برگزار می‌شود. وی افزود: این همایش به لحاظ اینکه بخش‌های مختلفی هم از دانشگاه قم و هم از بیرون اعم از شهرداری و جهاد کشاورزی و جهاد دانشگاهی در آن شرکت دارند، بسیار مهم و تأثیرگذار است، به خصوص که موضوع آن بحث راهبردهای توسعه فضای سبز است، زیرا هم از لحاظ اقتصادی و هم از لحاظ کشاورزی مورد توجه است. فراهانی فرد با بیان اینکه توسعه فضای سبز در آموزه‌های دینی ما نیز مورد تأکید است، گفت: به لحاظ تأثیری که فضای سبز در آرامش و سلامت انسان‌ها و جامعه می‌تواند داشته باشد و اینکه بسیاری از مسائل

رئیس سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری همدان گفت: توسعه فضای سبز در قم و رسیدن به سرانه ۲۱ متر در چند سال گذشته قابل قبول و تعجب برانگیز است. حسین خانجانی در حاشیه نخستین همایش ملی راهبردهای توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر در گفتگو با خبرنگار ما اظهار داشت: از سال قبل شهرداری قم پیشگام در موضوعات فضای سبز بوده‌اند و دبیری این کمیسیون مدیران عامل و رؤسای کمیسیون‌ها را بر عهده گرفتند. رئیس سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری همدان افزود: این نخستین کار تخصصی بعد از دبیری است که بر عهده داشتند که برگزاری یک همایش علمی است و اقدامی معقول و مؤثری در راستای فضای سبزهای کشور بوده است. وی تصریح کرد: به خصوص با توجه به اینکه قالب پهنه کشور به صورت کویری و بیابانی است، موضوع خوبی برای همایش انتخاب شده است. خانجانی عنوان کرد: بنده سال گذشته در قم بوده‌ام و به خوبی می‌دانم حفظ کردن فضای سبز در قم کار بزرگی است و کار جهادی

و کاملاً کاربردی

با حضور صاحب‌نظران، نخبگان، اساتید برجسته علمی و نمایندگان ۶۰ سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری کشور در قم برگزار شد.

همایش ملی راهبردهای توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر

نخستین همایش ملی «راهبردهای توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر» در دانشگاه قم آغاز به کار کرد. این همایش که فراخوان آن به همت سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری قم از اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۲ منتشر شده بود، صبح روز سه‌شنبه ۲۵ مهرماه در دانشگاه قم آغاز به کار کرد. این همایش با اخذ مجوز از پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) و با هدف استفاده از ظرفیت‌های علمی به‌منظور توسعه پایدار فضای سبز، استفاده بهینه از منابع در شهرهای حاشیه کویر و تبادل تجربیات بین سازمان‌ها و نهادهای مسئول و نخبگان و اساتید برجسته علمی و همچنین الگو نگاری قم به‌عنوان شهر پیشرو در حوزه توسعه و نگهداری از فضای سبز برگزار شد. علاوه بر حضور دانشگاه‌ها و مراکز علمی، شرکت‌های دانش‌بنیان و فعال در حوزه فضای سبز، روسای سازمان‌های سیما، منظر و فضای سبز شهرهای مختلف نیز در این همایش حضور داشتند. بیش از ۱۶۰ مقاله علمی و پژوهشی به دبیرخانه این همایش ارسال شده است. در نشست دو روزه علاوه بر تبادل نظر و ارائه نتایج علمی حاصل از مقالات بین مدیران عامل سازمان‌ها سیما و منظر کشور، انتخابات نمایندگان سازمان‌ها سیما و منظر در اتحادیه خدمات شهری کشور نیز صورت پذیرفت.

اولین همایش ملی
راهبردهای توسعه فضای سبز
در شهرهای حاشیه کویر

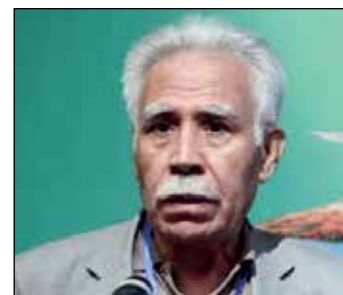
ISC
SID
HDC

ردای سبز علم، بر قامت کویر

مهرماه ۱۴۰۲ • QOM 2023

همایش علمی و کاملاً کاربردی

تنش‌های اقلیمی چالش توسعه فضای سبز در شهرهای کویری است

عضو کمیته علمی نخستین همایش ملی راهبردهای توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر گفت: تنش‌های اقلیمی چالش توسعه فضای سبز در شهرهای کویری است. علی اکبر رزمجو اظهار کرد: خشکی، شوری و سایه سه عنصر اصلی تنش محیطی هستند. وی ادامه داد: این تنش‌های محیطی دارای اثرات مستقیم و غیر مستقیم و همچنین تغییرات در فیزیولوژی، آناتومی و وضعیت شیمیایی گیاه است. عضو کمیته علمی نخستین همایش ملی راهبردهای توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر با اشاره به اینکه اگر گونه گیاهی مناسب منطقه نباشد، نمی‌توان اقدامات دیگری را نیز دنبال کرد، خاطرنشان کرد: میزان خسارت به گیاه به عواملی از جمله گونه گیاهی، رقم، طول دوران و شدت تنش، اثر متقابل با سایر تنش‌ها، میزان رشد گیاه و مرحله رشدی گیاه بستگی دارد. وی با بیان اینکه نباید گیاه را به زیادی آب، عادت دهیم، تأکید کرد: بیشترین

محدودیت آب در تابستان است و اگر در بهار آبیاری را مکرر انجام دهیم موجب می‌شود، گیاه در تابستان بیش‌تر اذیت شود. رزمجو با اشاره به اینکه مکانیزم‌های مختلفی موجب مقاومت و یا خشکی گیاه می‌شود، اضافه کرد: با توجه به کمبودهایی که در کشور داریم مدیریت منابع آبی در آبیاری بسیار مهم است. وی با بیان اینکه زمان آبیاری و افزایش فواصل آب آبیاری بسیار مهم است، تأکید کرد: آبیاری براساس ظهور علائم خشکی و نه براساس تقویم ثابت نیز از دیگر نکات قابل توجه است. عضو کمیته علمی نخستین همایش ملی راهبردهای توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر گفت: تاریخ کاشت یک موضوع بسیار مهم است و باید گیاه زمانی کاشت شود که پیش یا پس از اوج تنش محیطی رشد کرده باشد. وی با بیان اینکه در شهرهایی همچون قم و اصفهان باید گیاهایی کاشت شود که در برابر سایه مقاوم باشد، افزود: از جمله اثرات سایه روی گیاه می‌توان به کاهش تنفس، کاهش ذخیره قندی، افزایش میزان آب آزاد، کاهش تعداد پنجه، کاهش تراکم و افزایش فاصله بین گره‌های اشاره کرد. رزمجو با اشاره به اینکه افزایش نمک‌های محلول به ویژه کلرید سدیم موجب اختلال در رشد و نمو گیاه می‌شود، اظهار کرد: در استان قم به شدت با مشکل شوری مواجه هستیم و باید برای انتخاب گونه و مدیریت مناسب برنامه‌ریزی لازم را داشته باشیم.

حفظ فضای سبز شهری کاری جهاد گونه است

مدیرعامل سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهرداری اصفهان گفت: از معضلات بزرگ، وجود مشکلات محیط‌زیستی و آلودگی هوا در کلان‌شهرهاست به همین دلیل حفظ فضای سبز شهری، امری جهادگونه در شهرهای کشور است. مجید عرفان‌منش با اشاره به جمعیت شهرنشینان کشور اظهار کرد: جمعیت شهرنشینان ۷۵ درصد است به این لحاظ شهرداری‌ها موظف به ایجاد یک زندگی پر نشاط شهری برای شهروندان هستند. وی افزود: با تشکیل جلسات متعدد در کشور با محوریت سازمان شهرداری و دهیاری‌های کل کشور، مباحث شهری بین مدیران

مطرح و تجربیات یکدیگر را در اختیار هم قرار می‌دهند. مدیرعامل سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهرداری اصفهان تصریح کرد: در صورت وجود مشکل در حوزه فضای سبز یکی از شهرها، موضوع به اتحادیه منتقل و کار گروه‌هایی در این خصوص و کمیته‌ها کار متعدد، مشکلات پیش آمده را برطرف می‌کنند. عرفان‌منش با اشاره به تحول شهر قم در حوزه فضای سبز گفت: شهر قم با تلاش مدیریت جدید شهرداری و سازمان سیما و منظر و فضای سبز شهرداری قم در حوزه فضای سبز متحول شده است. وی ادامه داد: تأمین منابع آبی که در قم اتفاق افتاده حاصل تلاش مدیریت شهری قم و همکاران وزارت کشور و استانداری بود که با همدلی این اتفاق را رقم زدند و این قابل ستایش است. مدیرعامل سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهرداری اصفهان در خصوص برگزاری همایش ملی خاطرنشان کرد: همایش ملی راهبردهای توسعه فضای سبز شهرهای حاشیه کویر که به همت شهرداری قم و سازمان سیما و منظر و فضای سبز شهردار قم برگزار شد در نوع خودش اولین همایش ملی بود و این قابل تقدیر است.

فضای سبز یک موضوع چند بعدی است

اینکه در این همایش‌ها از نظرات دوستان بهره‌مند خواهیم شد، تصریح کرد: اتحادیه سازمان‌های خدمات شهری تشکیل شده است که ۵ زیرمجموعه از جمله سازمان سیما و منظر و فضای سبز شهری دارد. وی با بیان اینکه در پایان این همایش انتخابات هیأت مدیره اتحادیه برگزار خواهد شد، یادآور شد: امیدواریم منتخبین اتحادیه بتوانند تحولات چشم‌گیری را در عرصه فضای سبز و سیما و منظر شهری رقم بزنند. مدیرکل دفتر خدمات شهری و محیط‌زیست سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها با اشاره به اینکه فضای سبز یک هنر دارای ابعاد معماری، کشاورزی، باغبانی، اجتماعی و... است، بیان کرد: هنوز نتوانسته‌ایم ارتباط تنگاتنگ و متناسبی میان تمام این ابعاد در کشور برقرار کنیم.

مدیرکل دفتر خدمات شهری و محیط‌زیست سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها با اشاره به اینکه فضای سبز یک هنر دارای ابعاد معماری، کشاورزی، باغبانی، اجتماعی و... است، بیان کرد: هنوز نتوانسته‌ایم ارتباط تنگاتنگ و متناسبی میان تمام این ابعاد در کشور برقرار کنیم.

فضای سبز یکی از متغیرهای مهم در زیست شهری است

مدیر مرکز تحقیقات، آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان قم گفت: فضای سبز یکی از متغیرهای مهم و تعیین‌کننده در زیست شهری است. مسعود ترابی در نخستین همایش ملی راهبردهای توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر که در سالن همایش‌های دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه قم برگزار شد، اظهار کرد: جمعیت شهری نسبت به جمعیت روستایی کشور افزایش چشم‌گیری داشته است. وی با اشاره به اینکه فضای سبز یک عرصه مهم در زیست شهری است،

مطرح کرد: فضای سبز یکی از متغیرهای مهم و تعیین‌کننده در زیست شهری است. مدیر مرکز تحقیقات، آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان قم با بیان اینکه امروز کم‌آبی یکی از چالش‌های اصلی کشور است، عنوان کرد: همچنین امروز شاهد افزایش گردوغبار و آلودگی هوا در شهرها هستیم. وی با اشاره به اینکه توسعه فضای سبز در بسیاری از شهرها مناسب با اقلیم نبوده است، خاطرنشان کرد: در این راستا پیشنهاد برگزاری چنین همایشی از سوی سازمان سیما منظر و فضای سبز شهرداری قم ارائه شد و در نهایت ۱۵۸ مقاله در دبیرخانه این همایش ثبت شد. ترابی ادامه داد: مقالات با موضوعات گیاهان سازگار با شهرهای حاشیه کویر، استفاده از پساب، جمع‌آوری آب‌های سطح شهر و... بوده است. وی با بیان اینکه کتاب مجموعه مقالات در اختیار حضار قرار خواهد گرفت، تصریح کرد: تأکید ما بر این بوده است که مقالات باید نکته اجرایی و کارآمدی داشته باشند. مدیر مرکز تحقیقات، آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان قم با اشاره به اینکه می‌توان از تجربیات شهرهای بزرگ سایر کشورها استفاده کرد، یادآور شد: در این مسیر می‌توان یک محله از شهر را به صورت پایلوت انتخاب و الگوبرداری کرد.

ساختار سازمانی یکی از معضلات فضای سبز است

رئیس سازمان سیما و منظر و فضای سبز شهرداری کرج گفت: ساختار سازمانی یکی از معضلات و مشکلاتی است که در حوزه فضای سبز باید پیگیری کرد. به گزارش نارون، علیرضا عاقلی در حاشیه همایش ملی راهبردهای توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر با تأکید بر وجود اقلیم گوناگون در کشور اظهار کرد: تشکیل جلسات و همایش‌های ملی با توجه به وجود اقلیم و شرایط آب و هوایی متفاوت در کشور لازم و ضروری است. وی با تأکید بر اهمیت منابع انسانی افزود: در حیطه فضای سبز مسئله ساختار تشکیلاتی و نیروی انسانی بسیار مهم است و باید بتوانیم نیروهای جوان و تحصیل کرده به این حوزه اضافه کنیم. رئیس سازمان سیما و منظر و فضای سبز شهرداری کرج با تشکر از میزبانی سازمان سیما و منظر و فضای سبز شهرداری قم تصریح کرد: همایش

ملی راهبردهای توسعه فضای سبز شهرهای حاشیه کویر، در دو روز متوالی برگزار و به معضلات و مشکلات سازمان‌ها پرداخته شد. وی ادامه داد: ساختار سازمانی یکی از معضلات و مشکلاتی است که بنده شخصاً در حال پیگیری آن هستم.

اجرای رویداد ملی صبح زیتون در قم

کاشت نهال های زیتون همراه با معلولین به یاد شهدای فلسطینی

ورزشی شهرداری قم و برخی از جامعه معلولین استان در بلوار آیت الله بروجردی برگزار شد. در این مراسم غرس درخت زیتون توسط شهردار و مدیران استانی و شهری، معلولین و برخی شهروندان انجام شد. سهم استان قم در این پویش ملی که قرار است ۱۰۰ هزار نهال به یاد صد هزار سازمان سیمما، منظر و فضای سبز شهری شهید فلسطینی کاشته شود، ۱۰ هزار نهال خواهد بود که با مشارکت سازمان سازمان سیمما، منظر و فضای سبز شهری شهرداری اجرایی می شود. در حاشیه این مراسم، تعدادی از معلولین در دیداری چهره به چهره با شهردار قم، نکاتی درباره مشکلات، مسائل فردی و اجتماعی و... خود را بیان کردند.

رویداد ملی صبح زیتون با حضور شهردار قم و همزمان با ایام روز جهانی معلولین برگزار و درختان زیتون به یاد ۱۰۰ هزار شهید فلسطینی در قم کاشته شد. آیین درختکاری رویداد ملی صبح زیتون همزمان با روز جهانی معلولین امروز با حضور دکتر سقائیان نژاد شهردار قم، حجت الاسلام والمسلمین حامدی امام جمعه پردیسان، محمد شعاعی مدیر کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان قم، مسعود ترابی مدیر مرکز تحقیقات، آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان قم، علیرضا مظفری مدیر منطقه هشت، پیام جوادیان مدیرعامل سازمان سیمما، منظر و فضای سبز شهری، حجت الاسلام والمسلمین طباطبایی نژاد سرپرست سازمان فرهنگی، اجتماعی و

درخت زیتون به یاد شهدای فلسطین و غزه در سراسر کشور غرس شود. وی افزود: سهم قم در این پویش ۱۰ هزار اصله درخت زیتون است که در مساحت ۱۵ هکتار غرس آن آغاز شد و در واقع ۱۰ درصد از این تعداد متعلق به استان قم است. شهردار قم خاطرنشان کرد: انتخاب درخت زیتون به دلیل سبزی همیشگی و مقاومت آن است و همچنین آفت پذیری بسیار کمی دارد و از آنجایی که اتفاقی که امروز در غزه رخ داده چیزی جز نمایش گذاشتن استقامت، پایداری و امید نیست، همه اینها در درخت زیتون به نمایش گذاشته می شود. وی اضافه کرد: ما در کشور روزی با عنوان درخت زیتون داریم، زیرا بخشی از پایداری جمهوری اسلامی نیز مانند مقاومت این درخت است و امیدواریم با این پایداریها بتوان ذره ای در راه مقابله با اقدامات وحشیانه صهیونیست که علیه فلسطینیها در حال انجام است، قدم برداشت. سقائیان نژاد تأکید کرد: طی روزهای اخیر میدانی تحت عنوان فلسطین در قم نام گذاری شد و محله ای را نیز با این عنوان نام گذاری خواهیم کرد تا نسل جوان این نمادها را به خاطر داشته باشند. شهردار قم گفت: مردم فلسطین ابتدا با زیتون به عنوان نماد صلح به سراغ اسرائیلیان رفتند اما امروز دریافتند که تنها باید با تفنگ به جنگ با اسرائیل رفت. سقائیان نژاد افزود: در مساله غزه ماهیت استکبار کاملاً روشن شد یعنی بحثهایی که در زمینه حقوق بشر، صلح، حقوق کودک و غیره مطرح می کنند همگی بر باد رفته است.

دارد، به ویژه اینکه درخت مثمر باشد. وی افزود: قرار است یاد فلسطین در رأس اخبار دنیا باقی بماند، بنابراین تلاش شده است که یاد شهدا را زنده نگاه داریم، همچنین توجه جهانیان را باید به مسئله فلسطین و ظلمی که بر آن روا شده، جلب کنیم. امام جمعه پردیسان قم با بیان اینکه سرلوحه برنامه های شهرداری اقدامات فرهنگی است، خاطرنشان کرد: شهرداری با همت خود به سبز شدن و بهبود وضعیت اقلیمی قم کمک می کند و در زنده نگاه داشتن ظلمی که به مردم مظلوم فلسطین روا شده، مؤثر بوده است.

مدیران استانی، کشوری و لشکری آغاز شد، افزود: ۱۰ هزار اصله درخت زیتون مرغوب در ۱۵۰ هزار مترمربع از اراضی بلوار آیت الله بروجردی به مدت دو هفته کاشته می شود. مدیرعامل سازمان سیمما، منظر و فضای سبز شهری شهرداری قم با بیان اینکه توسعه درختان قرآنی و مثمر جز اهداف اصلی سازمان است، خاطرنشان کرد: در بیشتر فضاهای مناسب به کاشت درختان مثمر و قرآنی اقدام می شود. جوادیان تصریح کرد: در طرح ملی کاشت یک میلیارد اصله درخت که طی چهار سال انجام می پذیرد، سهم استان قم یک میلیون اصله است که در این راستا عرصه های مستعد برای کاشت نهال طی سال جاری و ایام پایانی سال زیر پوشش درخت برده می شود.

«صبح زیتون» در دستور کار سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور قرار گرفته است. وی اضافه کرد: این پویش با شعار کاشت صد هزار درخت زیتون به یاد صد هزار فلسطینی که طی ۷۵ سال مقاومت مظلومانه مقابل رژیم اشغالگر به شهادت رسیده اند، با همکاری تشکلها، گروه های جهادی و مردم شریف ایران در استان های مستعد کاشت نهال زیتون آغاز شده است. مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان قم گفت: درخت زیتون به عنوان نمادی از استقلال و مقاومت در فلسطین اشغالی است، زیتون در شعر و قصه ها و هنرها و سنن و رسوم فلسطینیها به عنوان نماد شکوفایی و زندگی حضور فراوانی دارد، این درخت به عنوان یک نماد قدسی برای مردم فلسطین و جامعه بین المللی شناخته شده است.

شهردار قم:

زیتون نماد صلح، مقاومت و پایداری است

شهردار قم گفت: کاشت ۱۰ هزار اصله درخت زیتون به یاد مردم مظلوم غزه در مساحت ۱۵ هکتار آغاز شد. دکتر سید مرتضی سقائیان نژاد در مراسم پویش صبح زیتون اظهار کرد: قرار است در این پویش ملی به صورت نمادین ۱۰۰ هزار اصله

امام جمعه پردیسان:

تغییر اقلیم و سبز شدن شهر با تلاش شهرداری قم

امام جمعه پردیسان قم گفت: شهرداری با همت خود به سبز شدن و بهبود وضعیت اقلیمی قم کمک کرده است و در زنده نگاه داشتن ظلمی که به مردم مظلوم فلسطین روا شده، مؤثر بوده است. حجت الاسلام والمسلمین محمدرضا حامدی در پویش ملی صبح زیتون اظهار داشت: هدف عمده از کاشت درخت زیتون این است که در دین اسلام به کاشت درخت تأکید شده و پاداش صدقه

مدیرعامل سازمان سیمما و منظر شهرداری قم:

کاشت درختان مثمر و قرآنی در قم دنبال می شود

مدیرعامل سازمان سیمما، منظر و فضای سبز شهرداری قم با بیان اینکه توسعه درختان قرآنی و مثمر جز اهداف اصلی سازمان است، گفت: در بیشتر فضاهای مناسب در سطح شهر نسبت به کاشت درختان مثمر و قرآنی اقدام می شود. پیام جوادیان در حاشیه در پویش ملی صبح زیتون اظهار داشت: همایش ملی کاشت ۱۰۰ هزار اصله درخت مقدس زیتون به یاد ۱۰۰ هزار شهید مظلوم فلسطین آغاز شد. وی با تأکید بر اینکه در این طرح ۱۰ درصد از ظرفیت کاشت درخت زیتون به استان قم تعلق گرفته است که کاشت آن با حضور

کاشت ۱۰ هزار نهال زیتون به یاد شهدای فلسطین در قم

مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان قم از اجرای پویش «صبح زیتون» با مشارکت گروه های جهادی، بسیجیان و تشکل های مردم نهاد خبر داد و گفت: عملیات کاشت ۱۰ هزار اصله نهال در بلوار مرجعیت از امروز آغاز شده است. محمد شعاعی با اشاره به اجرای پویش «صبح زیتون» اظهار کرد: در راستای تحقق هدف احساس افتخار و افزایش اعتماد به نفس مردم مظلوم فلسطین، تقویت روحیه مقاومت و معرفی مظلومیت مردم فلسطین در سطح جامعه بین المللی، کمک به درک بیشتر ارزش های دینی و معنوی درخت زیتون در سطح ملی و بین المللی و ایجاد عزم ملی و همگانی بر احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و تقویت حس همدلی با ملت مظلوم فلسطین اشغالی، پویش

وقتی آلودگی‌های بصری بر ذهن، روح و روان مردم شهر تأثیر بگذارد، بهره‌مندی آن‌ها از امکانات شهر کاهش یافته و نمی‌توانند زیبایی‌های شهری را به خوبی درک کنند. آشفته‌گی‌هایی که آن‌ها را آلودگی بصری می‌نامند و ناخودآگاه بر ذهن شهروندان و گردشگران اثرات مخرب می‌گذارد و حتی ناهنجاری‌های روانی و الگوهای رفتاری نامناسب را به همراه دارد. برخی مقالات تأثیر آلودگی بصری بر میزان افسردگی شهروندان را مورد بررسی قرار دادند و به رابطه مستقیم میان آن‌ها رسیده‌اند. وقتی آلودگی‌های بصری بر ذهن، روح و روان مردم شهر تأثیر بگذارد، بهره‌مندی آن‌ها از امکانات شهر کاهش یافته و اثر بد خود را روی گردشگری قم نیز می‌گذارد؛ چراکه گردشگران با ذهنی آشفته و مملو از آلودگی‌های بصری سطح شهر، نمی‌توانند لذت واقعی را ببرند. آلودگی بصری در سطح شهر، چندین سال است مورد بحث دغدغه‌مندان، مدیران شهری و هنرمندان بوده است؛ در بحث پدیده‌های جدید، عقب‌ماندگی‌های تاریخی داریم و همین باعث می‌شود سعی و خطاها را دوباره تست کنیم و راه‌های رفته را دوباره انجام دهیم.

حمله اطلاعاتی با آلودگی بصری

روزانه، مخاطب با حجم غیرقابل تصویری از متن و تصویر روبه‌روست. یک انسان معاصر در طول یک روز از عمرش به اندازه تمام طول عمر انسان، متن و تصویر دریافت می‌کند. ذهن انسان مقابل این هجوم و حمله اطلاعاتی، حالت تدافعی به خود می‌گیرد و نحوه دفاعش مقابل این حمله این است که خود را به «ندیدن» بزند. در سطح شهر تابلوهای تبلیغاتی زیادی را می‌بینیم. تمام شهر رسانه شده و سر هر چهارراهی چهار تابلوی فرهنگی شهروندی، تابلوهای تک پایه، تابلوهای تبلیغاتی، تبلیغات اتوبوس‌ها و تابلوهای نابسامان مغازه‌هاست. همه این‌ها باعث می‌شود مغز شهروند منفعل شود و خود را به ندیدن بزند. شهر شبیه خانه‌ای است که هر کدام از اعضای خانواده ساز خودشان را می‌زنند و می‌خواهند هر تکه‌ای از آن به سلیقه خودشان باشد. وقتی خانه طراح واحد نداشته باشد، آرامش از آن خانه گرفته می‌شود. هویت بصری شهر فراموش شده است. هویت بصری شهر معماری و بناهایش است؛ اگر جایی را هم می‌خواهیم تزئین کنیم، باید از این هویت بصری تبعیت کنیم. نه اینکه ماشین تایپ را کنار اتوبان بگذاریم یا چکش را برگردانیم که به خودش میخ بزند. این عناصر چه ربطی به شهر دارد؟

آلودگی بصری، دست کمی از آلودگی هوا ندارد

ساختمان‌های ناموزون، دیوارهای خط‌خطی، تابلوهای تبلیغاتی ناهماهنگ، ساختمان‌های فرسوده، پیکر دودگرفته شهر با انبوهی از رنگ‌های خاکستری و صدها منظره ناخوشایند از جمله صحنه‌هایی است که هرروزه در بسیاری از کلان‌شهرها با آن‌ها مواجهیم. توسعه جوامع امروزی و گسترش دنیای مدرن با اینکه از بسیاری جهات سبب بهبود کیفیت زندگی بشری شده، اما درعین حال با نهادن به دنیای مدرنیته معضلات گوناگونی را نیز برای مردمان امروزی به دنبال داشته است. اگرچه زیباسازی شهر لازم است؛ اما دقت خاص خود را می‌طلبد. آلودگی بصری دست کمی از آلودگی هوا ندارد، با قدم‌زدن در شهر می‌فهمیم هویت اصلی و زیبایی‌های شهری زیر حجمی از تبلیغات غیرضروری، مدفون شده است. بسیاری از المان‌ها و تابلوها یا پوسته‌های تبلیغاتی بدون حساب‌کتاب در سطح شهر قرار گرفته است. به علاوه برخی فرهنگ‌های رفتاری نیز میان شهروندان نیاز به اصلاح دارد. مجموع این موارد برای شهر آلودگی بصری ایجاد کرده که ضررش برای شهر زیاد است.

چینش صحیح لایه‌های بصری موجب آرامش است

شهر مانند خانه‌ای است که اگر آشفته باشد آدم‌ها نیز در آن آرامش ندارند شهر نیز مانند خانه در آلودگی‌های بصری، موجب گسترش پرخاشگری، عصبانیت و تنزل یافتن ذوق هنری عامه مردم می‌شود. در شهر اگر لایه‌های بصری درست چیده شده باشد و از دحام و پراکندگی خارج باشد، قطعاً شهروندان بدون اینکه خودشان بفهمند آرامش دارند. این تصمیم جسورانه باید گرفته شود. از محیط‌های مهم شروع کنیم و المان‌هایی که لازم نیست حذف کنیم و موارد دیگر درست، جایابی شوند. برای مثال بسیاری از تابلوهای راهنمایی و رانندگی پشت درخت‌ها گم شده و محلی از اعراب ندارد. حتی برای بعضی از تبلیغات رنگ‌های استاندارد تعریف کنیم که مخاطب را متوجه کند که مثلاً رنگ سبزی مربوط به تبلیغات مذهبی است. حتی در رنگ‌ها هم می‌توانیم از کاشی‌ها الهام بگیریم و تعریف

زیست‌وزیر

برنامه جامع زیباسازی تدوین

هیفا پردل

رنگ‌شناسی یکدستی داشته باشیم تا مخاطب، سریع متوجه مضامین شود. باید تا جای ممکن به سادگی منطقی برسیم. حتی نهادهای مرتبط برای کاهش آلودگی بصری می‌توانند فراخوان عمومی بدهند تا افراد آلودگی‌های بصری مناطق و محله‌های خود را مطرح کنند. اگرچه نقدهای زیادی بر مدیریت شهری برای کنترل آلودگی بصری وجود دارد، اما به نظر می‌رسد به خصوص در چند سال اخیر، اقداماتی در این زمینه صورت گرفته است.

برنامه جامع زیباسازی شهرداری قم تدوین می‌شود

مدیرعامل سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری شهرداری قم در گفتگوی اختصاصی با خبرنگار پردیس آن‌لاین مطرح کرد: برنامه جامع زیباسازی شهرداری قم با هدف حذف زوائد بصری و تلطیف منظر شهری قم با در نظر گرفتن مؤلفه‌های ایرانی اسلامی و جایگاه شهر قم تدوین خواهد شد. آلودگی‌های بصری مواد و عواملی هستند که به مناظر و محیط بصری شهر آسیب و از زیبایی و تعادل ظاهری آن می‌کاهد. این نوع آلودگی‌ها ممکن است از جمله دیوارهای پوشیده از تبلیغات، ساختمان‌های بلند و بی‌تعادل با نماهای خاص، لوازم تبلیغاتی بی‌نیاز نظیر پرچم‌های ایستاده و سایر عوامل شامل نورپردازی‌ها باشد. وی با اشاره به تأثیرات منفی آلودگی‌های بصری بر ذهن، روح، و روان مردم به تشریح آن‌ها پرداخت و افزود: آلودگی‌های بصری می‌توانند به عنوان منبع استرس و اضطراب برای شهروندان عمل کنند. مناظر نامنظم و پرتراکم باعث می‌شوند که شهروندان احساس سردرگمی ناراحتی کنند. همچنین وجود آلودگی‌های بصری می‌تواند به کاهش کیفیت زندگی در شهر منتهی شود که می‌تواند تأثیر منفی بر جذابیت شهرها داشته باشد و در نهایت به کاهش تعداد گردشگران و جذب نیروی کار تازه منجر شود. مدیرعامل سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری شهرداری قم با تأکید بر تأثیر آلودگی بصری بر سلامت روحی بیان کرد: مناظر نامنظم و نامتعادل می‌توانند به تنهایی به اختلالات روانی، افزایش استرس و افت نگرش مثبت در شهروندان منجر شوند و نتیجه این تأثیرات ممکن است از طریق کاهش سطح رضایت زندگی و اعتماد به نفس به نمایش درآیند. وی افزود: افراد ممکن است به عنوان پاسخ به آلودگی‌های بصری از تعاملات اجتماعی خود کاسته و به دنبال فضاهای باز و سالم‌تر بگردند. این می‌تواند به افزایش گوشه‌گیری به خصوص در بانوان و کودکان و بروز آسیب‌های اجتماعی و کاهش تعاملات انسانی منجر شود. جوادیان تأکید کرد: برای بهبود وضعیت، نیاز به برنامه‌ریزی شهری هوشمندانه و استفاده از روش‌های پایدار در طراحی محیط‌های شهری داریم تا آلودگی‌های بصری را کاهش دهیم و محیط‌های جذاب‌تر و سالم‌تر ایجاد کنیم. مدیرعامل سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهری شهرداری قم عنوان کرد: برنامه جامع زیباسازی شهرداری قم به صورت میان مدت و بلند مدت در حال تدوین می‌باشد که شامل هویت و برندینگ شهری، فرهنگ و جامعه‌شناسی، هنر شهری، مبلمان شهری، نمادها و نشانه‌ها و هویت بصری، طبیعت شهری و فضای سبز، پیرایش، آب‌ما و منابع، فرهنگ شهروندی و مشارکت اجتماعی، تبلیغات محیطی، محله محوری و فضاهای عمومی است که همه اینها با در نظر گرفتن مؤلفه‌های مهم شهر قم به عنوان ام‌القری جهان اسلام تدوین خواهد شد.

تشکیل کمیته «سیاست‌گذاری و تصویب طرح‌ها»

وی ادامه داد: اخیراً کمیته «سیاست‌گذاری و تصویب طرح‌ها» در سازمان سیما، منظر و فضای سبز تشکیل شده است و تعدادی از اساتید مجرب و بنام هنرهای مختلف از جمله هنرهای گرافیک، معماری، خوشنویسی، نقاشی، نقش برجسته و دیوار نگاره شهر قم دعوت شده‌اند تا بتوانیم مطابق با هویت شهر قم نسبت به سیاست‌گذاری‌ها و تصویب طرح‌ها در اقدامات خود به یک خرد جمعی و با کیفیت بالا برسیم. پیام جوادیان تصریح کرد: در کوتاه مدت هم برنامه‌هایی تدوین و در حال اجرا هست از جمله طرح حذف زوائد بصری و ریفریوژ شهری که در این طرح‌ها پیمان‌هایی بسته شده و در حال حذف این زوائد از جمله تابلوها و دیگر زوائد بصری هستیم.

حذف زوائد بصری هسته مرکزی شهر

وی با اشاره به آلودگی‌های بصری در سه راه بازار و چهار بازار بیان کرد: طرح بهسازی خیابان ارم تا خیابان باجک تا بعد از خیابان کامکار ادامه دارد که در این محدوده ناهمگونی در سیما و منظر بدنه خیابان وجود دارد که هم از لحاظ معماری و هم طراحی تابلوهای خیابان‌ها و سایبان‌ها این معضل مشاهده می‌شود که نیازمند همکاری اصناف محدوده برای زیباسازی می‌باشد.

ببادر شهر

سازاری شهرداری قم
می‌شود

کوچه یک نام و نشان است

سومین مرحله از طرح کوچه‌های آسمانی و رونمایی از

آقامیری استاندار قم در آیین آغاز نصب ۳۱۳ تابلوی کوچه‌های مزین به نام و تصویر شهدا که در آستان مقدس امامزاده ابراهیم (ع) که بخشی از برنامه‌های مهم در حوزه گرامیداشت دفاع مقدس در قم بود از خدمات شهرداری قم در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت تقدیر و بر زنده نگه داشتن یاد شهدا تأکید کرد. وی که چنین رویدادی را اقدامی انقلابی و فرهنگی برشمرد با تأکید بر فرمایشات مقام معظم رهبری که زنده نگه داشتن یاد شهدا کمتر از شهادت نیست بیان کرد: سؤالی که باید برای نسل جوان تبیین شود دلیل به شهادت رسیدن شهداست که بدانند چرا آنان از عزیزترین نعمت که همانا جان بود گذر کردند. همچنین تکریم شهدا و صیانت از فرهنگ ایثار و شهادت از جمله توصیه‌های استاندار در حیطه فعالیت‌ها و برنامه‌های مدیریت شهری در طول سال بود، وی با حمایت تمام‌قد از اقدامات فرهنگی شهرداری قم نیز اظهار داشت: باید نام شهدا پیوست فرهنگی طرح‌های شهری است. شهردار قم نیز با اشاره به اینکه شهدا راه رسیدن به عاقبت‌به‌خیری را هموار می‌کنند عنوان کرد: غفلت ما را فرا گرفته درحالی که شهدا راه رسیدن به ملکوت‌اعلی و عاقبت‌به‌خیری را برای

هفته دفاع مقدس را در شرایطی پشت سر گذاشتیم که در حوزه مدیریت شهری، شاهد اتفاقات خوبی در زمینه ترویج فرهنگ ایثار و شهادت و گرامیداشت یاد و خاطره شهیدان ۸ سال جنگ تحمیلی بودیم.

به گزارش نارون، توجه به فرهنگ ایثار و شهادت سرمایه‌های گران‌بها و ارزشمند در مدیریت شهری قم در راستای تحقق مطالبه شهروندان است و انصافاً در این زمینه تلاش‌های خوبی را شاهد بودیم. وقتی شهر و زیرساخت‌های شهری در طول سال بتواند در جهت القای فرهنگ بارزش ایثار و شهادت و مرور یاد و خاطرات شهیدان، گام‌های اساسی بردارد، قطعاً در حیطه فرهنگ‌سازی نیز می‌تواند پیوندی عمیق میان مؤلفه‌ها و شاخصه‌های مدیریت شهری و ارج نهادن به ارزش‌های معنوی و انقلابی بردارد. گام‌هایی که اثرات مثبتی نیز در ارتقای فرهنگ شهروندی در مسیر تحقق آرمان‌های اسلامی و انقلابی خواهد داشت.

امسال در آغازین روزهای پاییز، شهر قم جلوه ویژه‌ای همگام با هفته دفاع مقدس در انعکاس زیبایی‌های این گنجینه از خود نشان می‌داد و در تار و پود شهر، المان‌ها و آثاری از شکوه ایثار و شهادت به چشم می‌خورد، به‌ویژه اینکه قم به‌عنوان خاستگاه انقلاب اسلامی، درخشش خاصی در تقدیم جوانان و رزمندگان به انقلاب اسلامی در طول ۸ سال دفاع مقدس دارد و توانسته در صیانت از ارزش‌های دفاع مقدس نیز قدم‌های مهمی بردارد. در سال جاری غبارروبی از مزار شهدا و رونمایی از کوچه‌های مزین به نام شهدا از جمله رویدادهایی بود که آغاز هفته دفاع مقدس را مزین به نام شهیدان کرد و در حاشیه آیین آغاز نصب ۳۱۳ تابلوی کوچه‌های مزین به نام و تصویر شهدا در آستان مقدس امامزاده ابراهیم (ع)، مزار مطهر شهدای این مکان مقدس با حضور شهردار قم و برخی از مسئولان استان عطاافشانی و غبارروبی شد. همچنین در ادامه این آیین نیز کوچه ۱۱ خیابان امامزاده ابراهیم (ع) مزین به نام شهید محمدتقی آقایی مزرعه‌شاهی با حضور پدر این شهید والامقام رونمایی گردید.

در هفته دفاع مقدس، رویدادهای مهمی در جهت گرامیداشت فرهنگ ایثار و شهادت با همت و تلاش مدیریت شهری اتفاق افتاد، در این راستا سید محمد

سیما و منظر شهری در ارتباط با المان‌ها و آثار فرهنگی و هنری در ارتباط با فرهنگ ایثار و شهادت بود، در این زمینه پیام جوادیان مدیرعامل سازمان سیما و منظر و فضای سبز شهرداری قم از اجرای سالانه ۱۰۰۰۰ مترمربع دیوارنگاره با موضوع ایثار و شهادت در قم خبر داد و بیان کرد: تاکنون ۴۰ سردیس شهدای استان قم که جز با کیفی‌ترین‌ها بوده در سطح شهر نصب شده است، ضمن اینکه بسیاری از تصاویر شهدا کیفیت‌بخشی و برای استفاده در محیط شهری به‌روزرسانی شده است. وی تصریح کرد: شهر قم در حوزه ترویج فرهنگ ایثار و شهادت یکی از شهرهای سرآمد کشور است و تاکنون ۴۷۰ تابلوی مزین به نام شهدا در سطح شهر نصب شده است. جوادیان با تأکید بر اینکه در مرحله سوم نیز ۳۱۳ تابلو و در مجموع بیش از ۸۰۰ تابلو در سطح کوچه‌ها و معابر شهری نصب می‌شود گفت: یکی از ارکان و اهداف سازمان سیما، منظر و فضای سبز شهرداری قم، ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در سطح شهر است.

شورای اسلامی شهر نیز در طول هفته دفاع مقدس، برنامه‌هایی را در حوزه مدیریت شهری در جهت پاسداشت فرهنگ ایثار و شهادت دنبال کرد، در این راستا یکی از اعضای شورای اسلامی شهر قم در حاشیه برنامه‌های هفته دفاع مقدس بیان کرد: اهمیت یادواره شهدا این است که با الگوسازی‌های کاذبی که در جامعه در حال وقوع بوده، برخورد و مفاهیم و هویت جدید طرح کنیم تا نسل‌های جدید، شهدا را بهتر بشناسند.

سید مجتبی سبحانی‌ثابت رئیس کمیسیون خدمات شهری شورای شهر قم با بیان اینکه روش و زندگی شهدا الگو شود افزود: تابلوهایی با ذکر مشخصات شهدا در شهر نصب شده است، وی بیان کرد: ما در تلاشیم با الگوهای نامناسبی که ضدانقلاب‌ها و منافقین ایجاد می‌کنند، مقابله کنیم، زمانی که دشمنان نظام جمهوری اسلامی اسامی شهدا را از تابلوها پاک می‌کنند، ما در مقابل تابلوهایی ایجاد کرده‌ایم که تصاویر شهدا همراه با نام و نام خانوادگی آنها، محل و تاریخ شهادت بر روی آن قرار دارد. سبحانی‌ثابت خاطر نشان کرد: سعی شده با نصب تابلوهای شهدا برای خانواده شهدا دلگرمی و برای بازماندگان جنگ نیز خاطره‌سازی شود تا بتوان عملکرد مناسبی در شهر داشت. هر چند هفته دفاع مقدس به پایان رسیده است اما به نظر می‌رسد تدابیر شهرداری قم در جهت بهره‌گیری از المان‌ها و تابلوها در مسیر گرامیداشت فرهنگ ایثار و شهادت، رنامه‌های محدود به یک برهه خاص نباشد و در طول سال نیز تداوم داشته باشد. در این راستا نباید از نقش مهم اصحاب فرهنگ و هنر و رسانه در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در حوزه مدیریت شهری غفلت ورزید، به‌خصوص استفاده از هنر در طراحی آثار فاخر و نصب المان‌ها در سطح شهر می‌تواند برکات خوبی در حوزه صیانت از ارزش‌های دفاع مقدس و انقلاب اسلامی داشته باشد.

که ره گم نکنی!!!

تابلو کوچه‌های شهر مزین به نام، تصویر و اطلاعات هویتی شهدا

ما باز می‌کنند. وی تصریح کرد: در پیچه معنویت و ملکوت الهی توسط شهدا هموار شده است که این امر کمتر در زندگی دنیایی مشاهده می‌شود؛ در این راستا اگر نگاه ما به معنویت و راه و سبک زندگی شهدا الگو قرار گیرد، از کوچه پس‌کوچه‌های دنیوی به خوبی عبور می‌کنیم. البته شهردار قم در کنار تأکیدی که بر حوزه ترویج فرهنگ ایثار شهادت در برنامه‌های مدیریت شهری در هفته دفاع مقدس داشت در دیدار صمیمی با خانواده معظم شهدای شاغل شهرداری نیز گفت: بقای انقلاب در گروی ترویج فرهنگ ایثار و شهادت است و با این فرهنگ تقویت بعد معنوی، مدیریت جهادی و پیشرفت در کشور حاصل می‌شود. وی اظهار داشت: یکی از بزرگ‌ترین سرمایه‌های امروز کشور را فرهنگ ایثار و شهادت است و توجه به این موضوع سبب رنگ خدایی گرفتن در تمامی امورات می‌شود، همچنین ادامه و حیات انقلاب به‌واسطه فرهنگ ایثار و شهادت است و خانواده شهدا نور و الگوی اجرای فرهنگ ایثار و شهادت بوده و سبب حراست و رشد آن خواهند شد. شاید یکی از زیبایی‌های شهر قم در هفته دفاع مقدس،

تورا من چشم در راهم!

محمد جواد مختاری

مشارکت شهروندان در مدیریت فضای سبز شهری به ایجاد فضاهای پویا و متنوع برای تفریح، تفکر، و زندگی شهری سالم کمک می کند.

دارند. از سویی دیگر مشارکت شهروندان در تصمیم گیری های مدیریتی باعث افزایش شفافیت در فرآیندهای مدیریتی می شود. این شفافیت به افراد اعتماد بیشتری به مدیریت شهری می دهد زیرا آنها می بینند که تصمیمات به نظرات عمومی توجه می کنند. همچنین مشارکت شهروندان می تواند به نوآوری و کار آفرینی در مدیریت فضای سبز منجر شود.

افراد ممکن است ایده های جدیدی برای بهبود فضای سبز و مدیریت بهینه آن ارائه دهند که ممکن است مسئولان شهری به آنها فکر نمی کرده اند. این امر به تدریج می تواند منجر به مدیریت پایدارتر و طولانی مدت فضای سبز می شود زیرا افراد عمومی می توانند به شناسایی و پیگیری مسائل زیست محیطی و نگهداری فضای سبز بپردازند همچنین مشارکت شهروندان به افراد اجازه می دهد تا در تعامل اجتماعی و افزایش انسجام اجتماعی در شهر خود شرکت کنند. این انسجام اجتماعی به بهبود روابط اجتماعی و افزایش احترام متقابل بین افراد منجر می شود.

از سویی دیگر با تحقق این مشارکت شهروندان بهتر از هر کس دیگری نیازها و ترجیحات خود در مورد فضای سبز شهری می شناسند. مشارکت آن ها به تطابق بیشتر تصمیمات مدیریتی با نیازهای و انتظارات شهروندان کمک می کند و در نتیجه، فضای سبز بهبود می یابد و از استفاده بهتری برخوردار می شود.

مشارکت شهروندان در مدیریت فضای سبز می تواند به حفظ تنوع زیستی در شهرها کمک کند. شهروندان می توانند نقش مهمی در شناسایی مناطق حیاتی برای گونه های محلی و در معرفی تدابیر حفاظتی ایفا کنند. این امر می تواند به ایجاد ارتباط مثبت بین مردم و مقامات شهری کمک کند. این ارتباطات می توانند به تسهیل فرآیند تصمیم گیری و اجرای تدابیر مدیریتی منجر شوند.

به طور کلی، مشارکت شهروندی در مدیریت فضای سبز باعث بهبود ارتباطات شهری، افزایش اثربخشی تصمیمات مدیریتی، و حفظ محیط زیست شهری می شود و برای جامعه و محیط زیست شهری بسیار مفید است.

مشارکت شهروندی در مدیریت شهری ممکن است به صورت متنوعی اتفاق بیافتد، از جمله:

- ۱- شرکت در جلسات و اجلاس های عمومی: شهروندان می توانند در جلسات شهری و اجلاس های عمومی شرکت کنند تا نظرات و پیشنهادات خود را مطرح کنند و در تصمیم گیری های مرتبط با شهرشان مشارکت داشته باشند.
- ۲- ارائه پیشنهادات و نظرات: شهروندان می توانند پیشنهادات و نظرات خود را در مورد مسائل مختلف شهری به مقامات شهری ارائه دهند و از آنها در فرآیند تصمیم گیری استفاده شود.
- ۳- شرکت در پروژه های مشارکتی: مردم می توانند در پروژه های مشارکتی شرکت کنند که به توسعه فضای سبز، نظافت عمومی، توسعه حمل و نقل عمومی و سایر مسائل شهری مرتبط باشد.
- ۴- تشکیل گروه های فعال: افراد می توانند گروه های مدنی یا سازمان های غیرانتفاعی تشکیل دهند تا به تحقق اهداف مشترک شهری خود کمک کنند.
- ۵- نظارت و انتقاد: مشارکت شهروندان می تواند به عنوان نیروی نظارتی بر عملکرد مقامات شهری عمل کند و در صورت لزوم، انتقادات و اعتراضات را ارائه دهد.

برخی نمونه های عملی از تصمیمات مشارکتی مدیریتی

تصمیمات مشارکتی شهروندان در مدیریت فضای سبز شهری در بسیاری از شهرها و مناطق جهان واقعی شده اند. در زیر، نمونه هایی از این تصمیمات مشارکتی را معرفی می کنیم:

۱- پارک های شهری: در بسیاری از شهرها، شهروندان در فرآیند طراحی، توسعه، و مدیریت پارک های شهری مشارکت کرده اند. آنها ممکن

مشارکت شهروندان در مدیریت فضای سبز شهری به ایجاد فضاهای پویا و متنوع برای تفریح، تفکر، و زندگی شهری سالم کمک می کند.

اهمیت مشارکت شهروندی در تصمیمات مدیریتی توسعه و نگهداری از فضای سبز را بررسی می کند، فضای سبز به هر ناحیه یا منطقه ای اشاره دارد که با گیاهان، درختان، چمنزارها، بوته ها، گل ها و سایر پوشش های گیاهی پوشیده شده است. این فضاها شامل مناطق طبیعی، فضاهای زراعی، پارک ها، باغ ها، مراتع شهری و حتی باغ ها و باغچه های خصوصی در محیط های شهری و روستایی است.

اما وجود فضای سبز در شهرها چه اهمیتی دارد؟ فضای سبز نقش مهمی در ایجاد تعادل در محیط های شهری و بخشی از بوم شناسی شهری ایفا می کند. گیاهان اکسیژن تولید می کنند و از طریق فرآیند فتوسنتز دی اکسید کربن را از هوا جذب می کنند. این عمل باعث بهبود کیفیت هوای محیط می شود و آلودگی هوا را کاهش می دهد. همچنین درختان و گیاهان در فصل های گرم سایه می اندازند و حرارت محیط را کاهش می دهند. آنها به عنوان مانعی برای کاهش اثرات سیلاب و جزر و مد در مناطق نزدیک به آب ها عمل می کنند. از سویی دیگر فضای سبز محیطی مناسب برای زندگی و تغذیه حیوانات و سایر موجودات فراهم می کند. این اکوسیستم های حاصل از فضای سبز، مکان های مهمی برای تنوع زیستی و حفاظت از گونه های مختلف می شوند.

همچنین فضای سبز به مردم فرصت های تفریحی، ورزشی و استراحت ارائه می دهد. پارک ها، باغ ها و فضاهای سبز شهری به جمع آوری مردم و افزایش کیفیت زندگی شهروندان کمک می کنند و با جذب گرد و غبار و سایر ذرات معلق در هوا به کاهش آلودگی هوا و آب ها کمک می کند. همچنین، این فضاها می توانند به کنترل صداهای شهری کمک کنند.

به طور کلی، فضای سبز به عنوان عنصری مهم در ساختار شهری و محیط زیست شهری نقش مهمی ایفا می کند و اهمیت زیادی در بهبود کیفیت زندگی شهروندان و حفظ محیط زیست دارد.

در نتیجه اجرای سند چشم انداز، کسب عنوان سوم قم در بین کلان شهرها با سرانه ۲۰ متر مربع فضای سبز شده است. مطابق آخرین آمار و بررسی ها، سرانه فضای سبز تا پایان بهمن ماه بیش از ۲۰ میلیون مترمربع ثبت شده است که این آمار در سال ۹۴ حدود ۱۳ میلیون مترمربع بوده و همچنین کمربند حفاظتی قم ۵ میلیون و ۷۰۰ مترمربع است. اگر بخواهیم وضعیت شهر قم را نسبت به آمار کنونی مقایسه کنیم، بعد از اصفهان و شیراز، شهر قم رتبه سوم سرانه فضای سبز را به دست آورده است. مدیریت شهری در این سال ها همواره ثابت کرده که توسعه فضای سبز شهری و احداث بوستان های تفریحی برای مهم است چرا که یکی از دغدغه های مردم قم در چند دهه اخیر کمبود فضای سبز بوده که به لطف خدا با اقداماتی که در مجموعه مدیریت شهری انجام شده، این کمبودها مرتفع شده است.

حال باید پرسید آیا حاکمیت، مدیریت شهری و نهادهای موثر در توسعه و نگهداری از فضای سبز می توانند بدون دخالت و حضور شهروندان در وظایف خود موفق باشند. پاسخ ساده است! به هیچ وجه. مشارکت شهروندان در تصمیمات مدیریتی توسعه و نگهداری از فضای سبز اهمیت بسیار زیادی دارد. این مشارکت می تواند به نحوه بهتری مدیریت شهرها و افزایش کیفیت زندگی شهروندان کمک کند. شهروندان مستقیماً در شهر زندگی می کنند و نیازها و اولویت هایشان را بهتر از هر کس دیگری می شناسند.

این امر به مسئولان شهری کمک می کند تا نیازها و اولویت های واقعی مردم را در نظر بگیرند و برنامه های توسعه فضای سبز را مطابق با این نیازها طراحی کنند و در تصمیمات مدیریتی باعث افزایش تعهد و مشارکت معنادار آنها در اجرای پروژه های فضای سبز می شود.

وقتی افراد احساس می کنند که صدایشان شنیده می شود و تصمیماتی که اتخاذ می کنند تأثیر دارد، احتمال انگیزه بخشی و مشارکت فعال بیشتری

۷- **پارک‌های محلی:** در برخی مناطق، شهروندان نقش فعالی در مدیریت و نگهداری از پارک‌های محلی دارند. این شامل تنظیم فعالیت‌های مختلف مانند پیک نیک و رویدادهای محلی است.

۸- **برنامه‌های آموزشی:** برنامه‌های آموزشی مرتبط با محیط‌زیست و فضای سبز می‌توانند توسط شهروندان برگزار شوند. این برنامه‌ها به آموزش افراد در مورد اهمیت حفاظت از فضای سبز و پیشبرد تصمیمات مشارکتی کمک می‌کنند.

این نمونه‌ها نشان می‌دهند که مشارکت شهروندان در مدیریت فضای سبز شهری به ایجاد فضاهای پویا و متنوع برای تفریح، تفکر، و زندگی شهری سالم کمک می‌کند.

مشارکت شهروندی در مدیریت فضای سبز اهمیت بسیاری دارد و برای بهبود کیفیت زندگی در شهرها و حفظ محیط زیست شهری بسیار ضرور است. این امر می‌تواند به معنای جلب دانش، تجربیات و نگرش‌های مختلف افراد در جامعه است. این اطلاعات ارزشمند می‌توانند به مدیران شهری در اتخاذ تدابیر مؤثرتری در مورد توسعه و نگهداری فضای سبز کمک کنند. همچنین مشارکت شهروندی به شهروندان اجازه می‌دهد تا به عنوان شرکای فعال در فرآیند تصمیم‌گیری شهری شرکت کنند. این افزایش مشارکت اجتماعی و شرکت در تصمیمات مدیریتی به تقویت ارتباطات اجتماعی و افزایش انگیزه شهروندان منجر می‌شود.

افزایش شفافیت در تصمیمات مدیریتی فضای سبز از دیگر دست‌آوردهای مشارکت شهروندی است. اطلاعات و تصمیمات مرتبط با فضای سبز به طور عمومی قابل دسترسی می‌شوند و مشارکت در فرآیند تصمیم‌گیری تبدیل به یک فرصت برای نقد و ارزیابی عملکرد مدیریتی می‌شود.

برای توسعه فضای سبز شهری آغاز کرده‌اند. به عنوان مثال، فضاهای کارآفرینی را در بالای سقف‌های ساختمان‌ها ایجاد کرده و باغچه‌های عمومی روی پشت بام‌ها تشکیل داده‌اند.

۵- **مسیرهای دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی:** شهروندان در برخی شهرها نقش مهمی در طراحی مسیرهای دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی داشته‌اند. آنها ممکن است با ارائه نظرات و پیشنهادات خود به شکل و مکان‌گذاری این مسیرها کمک کنند.

۶- **برنامه‌های تفریحی و فرهنگی:** شهروندان می‌توانند در برگزاری برنامه‌های تفریحی و فرهنگی در فضای سبز شهری نقش داشته باشند. این برنامه‌ها می‌توانند شامل کنسرت‌ها، نمایشگاه‌ها، فروشگاه‌های محلی، و رویدادهای مشابه باشند.

است نقشی در انتخاب تجهیزات بازی، گل و گیاهان مورد استفاده، و برنامه‌های فعالیت‌های فرهنگی و ورزشی داشته باشند.

۲- **برنامه‌های بوم‌سازگانه:** در برخی شهرها، شهروندان به توسعه برنامه‌های بوم‌سازگانه برای ایجاد فضای سبز در محلات شهری خود مشارکت می‌کنند. این برنامه‌ها ممکن است شامل توسعه باغ‌های شهری، باغ‌های تراکمی، و زمین‌های کشاورزی شهری باشند.

۳- **ترتیب و نگهداری درختان شهری:** در برخی مناطق، شهروندان در فرآیند نگهداری و ترتیب درختان شهری مشارکت می‌کنند. این شامل آبیاری، تنظیم تخته‌های راهروها برای جلوگیری از خرابی‌ها، و مراقبت از درختان در معرض آلودگی به آفات است.

۴- **پروژه‌های خلاقانه:** برخی از شهروندان پروژه‌های خلاقانه‌ای را

مقالات منتخب همایش راهبردهای توسعه فضای سبز در شهرهای حاشیه کویر

منابع آبی در کشور این فناوری راه‌حل مناسبی جهت اجرای طرح‌های کنترل بیابان‌زایی و نیز توسعه باغات دیم است.

گیاه دارویی آلوهورا (vera Aloe) در فضای سبز

محمدرضا چاکر الحسینی - علی رحیمی، عیسی اسدی

شهرها به عنوان کانون‌های تمرکز فعالیت و زندگی انسان‌ها برای اینکه بتوانند پایداری خود را تنظیم کنند چاره‌های جز پذیرش ساختار و کارکردی متأثر از سیستم‌های طبیعی ندارند. در این میان فضاهای سبز شهری به عنوان جزء ضروری پیکره شهرها نقش اساسی را دارا می‌باشند که کمبود آنها می‌تواند اختلالات جدی در حیات شهرها به وجود آورد. فضاهای سبز شهری دارای بازدهی اجتماعی و اکولوژیکی هستند که مهم‌ترین اثر فضای سبز در شهرها، کارکردهای محیط‌زیستی، یا بازدهی اکولوژیکی آنهاست که شهرها را برای زیست مساعد می‌سازد و با آثار مخرب گسترش صنعت و حمل و نقل مقابله می‌کند و موجب ارتقای کیفی در زندگی شهروندان می‌شود، اما بخش وسیعی از مناطق کشور ایران در مناطق خشک، نیمه‌خشک، و نیمه‌شور و شور واقع شده است. فضای سبز به دلیل بازدهی اجتماعی، اکولوژیکی و کارکردهای محیط‌زیستی، شهرها را برای زیست مساعد می‌سازد و با آثار مخرب آلودگی‌ها می‌کاهد و بدین ترتیب، مجموعه اثرات فضای سبز حضور آنها را در شهرها اجتناب‌ناپذیر می‌کند، اما بخش وسیعی از مناطق کشور ایران در مناطق خشک، نیمه‌خشک، نیمه‌شور و شور واقع گردیده است، که آلوهورا (barbadensis Aloe) به غیر کاربردهای فراوان در صنایع دارویی، غذایی و صنعتی، به شرایط محیطی نامطلوب نظیر خشکی و شوری تحمل بسیار زیاد دارد. لذا از گیاهانی جهت کاشت در فضای سبز شهری باید استفاده نمود که با شرایط اکولوژیکی منطقه سازگاری داشته باشد، که به نظر می‌رسد گیاه دارویی آلوهورا، می‌تواند به عنوان گونه‌ای بسیار مهم و مؤثر در فضای سبز شهری در مناطق خشک معرفی شود.

کشت گیاهان بدون آبیاری با فناوری گرواسیس جهت مقابله با بحران کم آبی

طهماسب فرجی - ایمان سعیدی

بحران آب و خشکسالی یکی از موضوعاتی است که این روزها در رشته‌های مختلف به آن پرداخته می‌شود. در شرایطی که منابع آبی کشور بسیار محدود است، سوءمدیریت این منابع در سه دهه اخیر باعث شده تا با برداشت‌های بی‌رویه، وضعیت از حالت بحرانی هم عبور کند. «بحران شدید» عبارتی که به عقیده بسیاری از کارشناسان می‌تواند بهترین توصیف برای نشان دادن وضعیت منابع آبی کشور باشد. از این رو، این ضرورت احساس می‌شود که با تغییر نگرش در برنامه‌ریزی برای مدیریت منابع آبی و سرمایه‌گذاری در توسعه و استفاده از تکنولوژی‌های نوین همچون فناوری گرواسیس آشنا شویم. هدف این مقاله معرفی نوآوری جعبه گرواسیس در زمینه آبیاری گونه‌های گیاهی است. روش کار جعبه گرواسیس بدین صورت است که ضمن استفاده از ذخیره آب موجود در خود، نزولات جوی را هم در داخل مخزنش ذخیره کرده و بر اساس قانون نقطه شبنم رطوبت هوای محیط را هم به قطرات آب تبدیل نموده و در خود ذخیره می‌نماید. در عین حال مانع تبخیر آبی که به اطراف گیاه می‌فرستد شده و به‌عنوان قیوم در زمان وزش باد عمل می‌کند سامانه گرواسیس برای کاشت درختان مثمر و غیر مثمر و گیاهان بوته‌ای به کار می‌رود. در این مقاله به معرفی مزایا و پتانسیل‌های استفاده از این تکنولوژی در زمینه توسعه فضای سبز در مناطق گرم و خشک ایران پرداخته است. همچنین در ایجاد پوشش سبز و مقابله با پدیده گردوغبار، احیاء جنگل‌ها، احداث باغات دیم بخصوص در دامنه کوه‌ها که اکنون با راندمان پایین و فرسایش بالای خاک به کشت غلات دیم اختصاص دارد، به‌خوبی کارایی داشته و قابل استفاده است. نتایج مرور متون علمی در رابطه با گرواسیس نشان داد که این فناوری ضمن کاهش میزان آب مصرفی تا ۱۹ درصد، درصد زنده‌مانی نهال بیش از ۳۶ درصد خواهد بود. از این رو باتوجه به محدودیت

بررسی چالش‌های آبیاری فضای سبز شهری با استفاده از پساب در شهر حاشیه کویری قم

عبدالهادی مطهری

کارشناس ارشد مدیریت اجرایی، شرکت آب و فاضلاب استان قم در اقصی نقاط دنیا استفاده از پساب به‌عنوان یک منبع آب جایگزین، افزایش یافته است. رویکرد جهانی، نشان‌دهنده افزایش روزافزون استفاده از این منبع غیرمتعارف برای مصارف مختلف از جمله آبیاری فضای سبز شهری در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه است. چالش‌های تصفیه‌خانه‌های فاضلاب بر اساس اطلاعات حاصل از مطالعات پایه، ارزیابی محل و چگونگی استفاده مجدد از پساب، به دو روش متمرکز و غیرمتمرکز صورت می‌گیرد. در این میان نوع و مکان استفاده مجدد از پساب در شهرهای بزرگ از مهم‌ترین مسائل فنی، اقتصادی و دغدغه‌های اجتماعی این گونه طرح‌ها است. در این پژوهش به بررسی چالش‌های استفاده از پساب ناشی از تصفیه‌خانه متمرکز شهر قم جهت استفاده در فضای سبز شهری پرداخته شده است. سیستم متمرکز فعلی اگرچه مزایایی به همراه دارد، ولی امکان استفاده بهینه از پساب به علت مشکلات بهره‌برداری و انتقال ۳۲ کیلومتری فاضلاب به تصفیه‌خانه و همچنین ظهور تقاضاهای جدید در نقاط دیگر شهر را ندارد. با بررسی فنی و اقتصادی گزینه‌های مختلف بر اساس نیازهای آبی جدید و کاربری‌های مختلف منطقه، امکان‌سنجی احداث تصفیه‌خانه غیرمتمرکز، به‌منظور رفع چالش‌های آبیاری فضای سبز شهری و تأمین نیازهای صنایع فولادی شهرک سلفچگان مورد تأیید است. حاصل بررسی اطلاعات شهری قم بیانگر آنست که برای استفاده بهتر از پساب تصفیه شده در فضای سبزی خصوصاً شهرهای حاشیه کویر، به‌کارگیری تصفیه‌خانه غیرمتمرکز در محدوده شهرک پردیسان قم الزامی است.

طراحی و صفحه‌آرایی: احمد صدیقی
 دبیر عکس: میلاد فرشیدنیا
 چاپ: عمران
 همکاران این شماره: سید سعید هاشمی
 محمدباقر قربانی، حدیثه حیدری

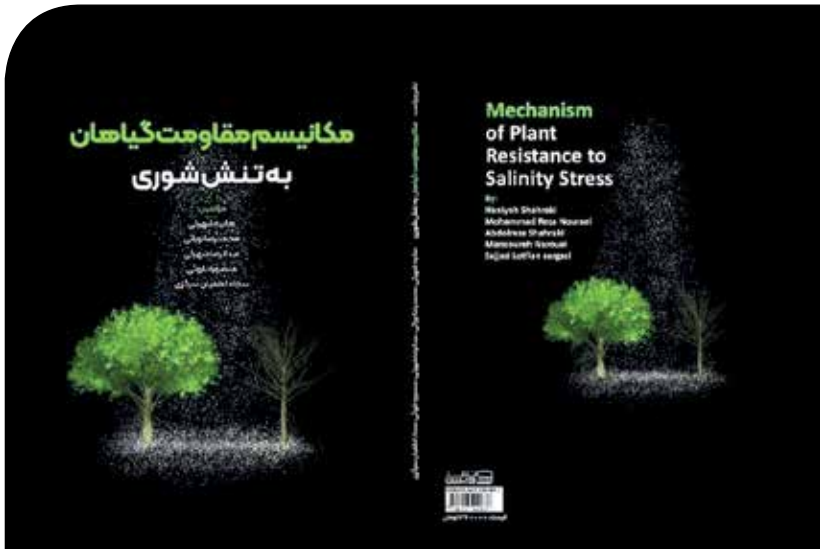
صاحب امتیاز:
 سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهرداری قم
 مدیر مسئول: پیام جوادیان
 سردبیر: محمدجواد مختاری

N A R V A N

شماره بیست و یکم • NARVAN, No.21 • دی ماه ۱۴۰۲ • نشریه آموزشی، علمی و خبری سازمان پارک‌ها، فضای سبز و زیباسازی شهرداری قم

انتشار کتاب در سازمان سیما، منظر و فضای سبز زاهدان

بوستان زیبای خضر نبی (ص)

انتخاب نمایندگان سازمان‌های سیما و منظر کشور در اتحادیه خدمات شهری

تصاویر پایانی همایش راهبردهای توسعه فضای سبز

برگزاری دوره‌های آموزشی در کتابخانه‌های استان

